

V u t a t á s i j e l e n t é s

1992.

TARTALOM JEGYZÉK

1. Csoport élet.
2. Mészégető-források barlangja.
3. Gubacsos-viznyelő.
4. Sózó-viznyelő.
5. Csengő-zsomboly Szatyor Miklós
6. Kutatótábor.
7. Barátok barlangja.
8. Nagy-Faragó barlang.
9. Bodó-hegyi barlang.
10. Dagonyás barlang.
11. Beremendi Kristály-barlang.
12. Denevérkutatás eredményei. Závodzky Szabolcs
13. Mentési gyakorlat a Tettyén.
14. Látogatás Csőszpusztán.
15. A barlang két oldala.
16. Kutatási tervezet az 1993-as évre.

Orfű, 1992. december 15.

Zalán Béla
csop.vez.

C s o p o r t é l e t

Csoportunk az elmúlt évekhez hasonlóan fojtatta tevékenységét és igyekezett minél több fiatalt bevonni a barlangkutatásba.

Ennek érdekében az év folyamán három előadást is tartottunk különböző iskolákban.

Sajnos nagy az érdeklődők cserélődése így nehéz a folyamatos kutatási programokat végrehajtani. Kéthetente tartunk klub foglalkozásokat, ahol az aktuális kutatási feladatok megbeszélésén kívül még előadásokat is szoktunk tartani.

Kutatási programunkat a rendelkezésünkre álló szabad hétvégéken, valamint egy tábor keretén belül hajtottuk végre.

Igen sok felszíni bejárásra és barlangtutóra került sor, főleg a fojton cserélődő tagság miatt.

Egy rövid téli és egy hosszabb nyári denevérkutató táborban is aktívan vettünk részt, valamint év közben is folyamatosan kivettük részünket a denevérek megfigyeléséből. Denevérkutatóink egy rövid Szlovéniai turán is részt vettek, ahol egy új fajjal is megismerkedtek.

Barlangi turáink kiterjedtek az ősz folyamán a Bakony-hegységre is, ahol több barlangot sikerült bejárni.

Felkerestük még a Beremendi Kristály-barlangot, valamint számos alkalommal végeztünk kötéltechnikai gyakorlatokat is.

Aktívan kapcsolódtunk be a Pécsen megrendezésre került barlangi mentési gyakorlatokba, így csoportunk élete kissé színesebbé, érdekesebbé vált. Talán ez is segíti a tagság megmaradását aktívabbá válását.

Szaktevékenységünkkel támogattuk az Abaligeten megtartott környezetvédelmi szemlét.

Több pályázaton is megpróbáltunk nehéz anyagi helyzetünkön könnyíteni, csekély eredménnyel.

Továbbra is kiemelkedő nehézséget jelent a kutatófeladatok anyagi támogatásának biztosítása.

Mészégető-források barlangja.

A barlangban idén sem nyílt lehetőségünk a feltárás folytatására, mivel a végpontot alkotó szifonsor leszivatásához nem állt rendelkezésre a technikai és az anyagi háttér.

Ez a feladat hasonló jellegű mint a Baradla alsóbarlangjának problémája, amit ott sikerrel megoldottak.

Az ott kidolgozott és alkalmazott technika, itt is lehetőséget nyújtana a barlang még ismeretlen, de joggal feltételezett szakaszainak feltáráshoz. Amennyiben lehetőségünk nyílik az ilyen technika alkalmazására, folytatni kívánjuk a barlang ezirányú kutatását.

Addig is igyekszünk vizsgálatainkkal fényt deríteni a barlangot szennyező tényezőkre.

Jelentősek elmaradásaink a dokumentálás és az egyéb tudományos vizsgálatok terén is, ezen is kívánunk változtatni.

Idén is számos tura került lebonyolításra a barlangban, melyek során szaporodtak megfigyeléseink.

Gubacsos-viznyelő

A viznyelőben továbbjutás idén nem történt, a feltárást jelentősen akadályozza a végpontot alkotó szifon, amely inkább feneketlen lágy iszaptónak bizonyul, mint vizes szifonnak.

A barlangi turák során igyekeztünk a barlangban felhalmozódott szemetet kihordani, így jelentősen tisztult a barlang. Igyekeztünk a rengeteg üvegcserepet is összeszedni, mivel ez igen balesetveszélyesnek bizonyult. Sajnos a megismétlődő árvizek gyakran pótolják a kihordott hulladékot.

A barlang az elmúlt évek során lezárásra került, de az így kialakított bejáratot a víz nagymennyiségű hordalék elmosásával instabillá tette. Mindez talán elkerülhető lett volna, ha a kivitelezés során barlangkutató csoportunkat a T. hivatal bevonta volna a munkálatokba.

A viznyelőben komoly elmaradásaink vannak a tudományos feldolgozás és a dokumentálás terén. A jövőben lehetőségeinkhez mérten változtatni kívánunk ezen az állapoton.

Szóó - viznyelő

Az évekóta rendszeresen kutatott viznyelőben idén technikai, anyagi és személyi okok miatt maradt el a kutatás.

Az egyik fő problémát az egyre fokozódó mélységgel együtt növekvő ember igény jelenti, mivel a barlang lépcsőzetesen halad a mélység felé, az anyag kiszállítása egyre bonyolultabb.

Technikailag számunkra szinte megoldhatatlan problémát jelent a legfelső 5 m-es szakasz tönkrement ácsolatának kicserélése, mivel ezen szakasz laza omladékból áll.

A barlang kutatását e célra létrehozott táborok keretén belül volna célszerű végezni.

Sajnos erre jelenleg nincs fedezetünk.

A viznyelő kutatását, amint lehetőségünk nyílik folytatni kívánjuk, mivel igen biztatónak tűnik az állandó huzat, amely nyáron kifelé tart átlagosan 8 C^o-os hőmérséklettel.

Télen a 10 métert is meghaladó mélység ellenére a behuzó levegő nem tud felmelegedni, így az omladék teljesen átfagy és nem nagyon lehet bontani sem.

Terveztük a nyári kutatótábor alatt a nyelő klimaviszonyainak folyamatos mérését, de az ehhez szükséges eszközöket ígéretések ellenére sem kaptuk meg.

CSENGŐ - ZSOMBOLY NEVŰ BARLANG BEMUTATÁSA

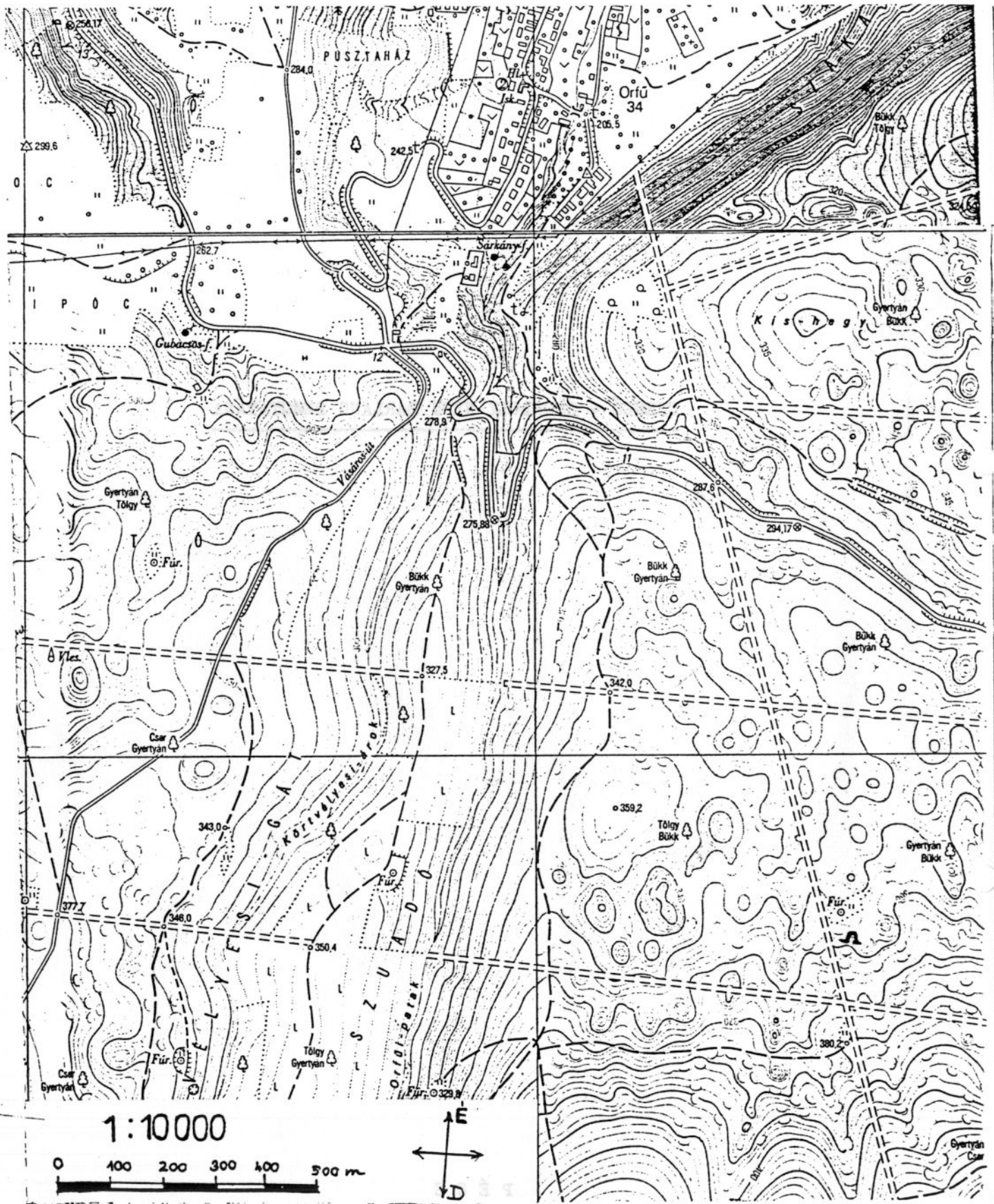
P É C S

1992.

Szatyor Miklós

A barlang mélysége: 1,1 m
A barlang térségének magassága: 350 m
A barlang szélessége: 4 - 6 m

A barlang fő adatai:

A bejárat fszf. magassága: 350 m

mélysége: 13,1 m

szélessége: 4 - 6 m

1989-óta tagja vagyok a Magyar Madártani Egyesületnek és rendszeresen részt veszek madárgyűrűző táborokban. Tavaly alkalmam nyílt arra, hogy barlangász ismerőseim segítségével részt vehettem denevérek gyűrűzésén is. Így már többször járhattam a Mecsek hegység néhány még ismeretlen barlangjában.

1./ "A Mecsek talán a legváltozatosabb geológiai felépítésű hegységünk. Benne az ókor több százmillió éves kristályos kőzeteitől kezdve egészen a jelenkori mésztufalakerakódásig, szinte minden időszak emlékeit megtaláljuk. Bonyolult a hegység szerkezete is ... a Mecsekben szinte egyformán jelentős szerepet játszottak a szerkezet kialakulásában mind a gyűrődések, mind a törések."

Egyik fő építőanyaga a mészkő, a középső triász anizuszi emeletében 500 - 700 m-es vastagságban halmozódott fel. Színe sötétszürke, vastag padokat alkot. Ezek fedik pl. a Nyugati-Mecsek északi lejtőit.

2./ "Az anizuszi mészkő hajlamos a karsztosodásra, ezért felszínén gyakoriak a töbrök, dolinák, viznyelők."

A mészkőhegységben pedig barlangok és barlangrendszerek keletkeztek.

Az általam bemutatásra kerülő barlang is a Nyugat-Mecseki karsztban helyezkedik el, a Vizfő-forrás vízgyűjtő területén. A Pécsről Orfűre vezető műút 11-es km követől D-re található a zöld háromszög jelzésű turistaut közelében egy nyiladék mentén. Feltárását a Baranya Megyei Idegenforgalmi Hivatal barlangkutató Csoportjának két tagja - Kis Péter, Zalán Béla - végezte 1978-79-ben. A barlangról dokumentáció nem készült, azóta csak néhány barlangász, illetve "denevévész" kereste fel. A karsztvidék felszíne változatos, viznyelők, dolinák tarkítják. A felszint hol vékonyabb, hol vastagabb rétegben lősz borítja.

A barlang vastagpados, finomkristályos mészkőben, valamint vékonyabb dolomitrétegek között jött létre, tektonikus törésvonal mentén, beszivárgó vizek korróziós hatására. A kőzetrétegek települése közel vízszintes kifejlődésű.

Bejárata ... fszf. magasságban kisméretű mélyedésben, vékony talajtakaróval és sziklás széllel indul. Szűk, alig karvastagságu lyuk volt, amit rövid bontás után sikerült kiszélesíteni. Több bontásra már a függőleges aknabarlangban nem volt szükség. Jelenlegi formáját két összeszakadt kürtő adja, a D-i kürtő magasabb és fejlettebb, ez nyílik a felszínre. A barlang csapásiránya É-D-i. A bejáratától lefelé haladva 5 méterre egy cseppköves oldalfülkét találunk, amelynek kialakulásában rövid ideig szerepe lehetett egy kisebb, időszakos víznyelőnek, ez azonban később megszűnt.

Jelenleg a barlangba csak vízbeszivárgás történik a felszínről, ez korrózióval tágítja a barlangot és a cseppkőképződmények további alakításában játszik szerepet. A barlang egészére jellemző, de kiemelten a bejárat nyílás alatti területre az igen erősen korrodeált falak. A bejárat alatti cseppkőképződményeket az agresszív vizek visszaoldották. A beszivárgó vizek a barlang alját alkotó vastag agyag és kőtömbök között szivárognak el.

Formakincse elég gazdag, az előzőekben már említett oldalüregben 15-20 cm-es ugynevezett szalmacseppkövek találhatóak, valamint állócseppkő. Ezen kívül cseppkőlefolyások és hidegvizes eredetű borsókövek láthatók. Színük a Mecsekre jellemzően barnás, vöröses, vannak majdnem fehér szalmacseppkövek, ezek fiatalabbak. Az oldalüregben lévő cseppköveken megfigyelhető az üreg aljának szakaszos mélyülése. A függőcseppköveken kis talpszerű képződmény van - pár cm-es tányérszerű perem - ami valószínű, hogy a valamikori agyagfenékre rakódott le, majd a beszivárgó vizek az agyagot a cseppkő alól kimosták és a talp alatt fiatalabb cseppkőképződmény keletkezett.

A barlang alsó szakaszában másfél-két méteres cseppkőlefolyásokat figyelhetünk meg, valamint cseppkőkérgeket és hidegvizes borsóköképződéseket. A falakat a víz farkasfogásra alakította. Az alsó szakaszában kb. 1-2 m magasan két vékony dolomitpárkány húzódik. Mivel a dolomit nehezebben oldódik, ezért jobban megmaradt, bár széle erősen korrodált, csipkézett. A dolomitréteg

fölötti mészkőrétegben a leszivárgó viz számos kövületet pre-
parált ki /csiga, stb./.

A barlang alját lépcsőzetesen felhalmozódott omladék és agyag
borítja. A Csengő-Zsomboly és a környékén található többi bar-
lang feltételezhetően a Vizfő-forrás barlangrendszerével össze-
kötetésben áll.

Klimája: átlaghőmérséklete 11 - 12 C°

Amikor ott jártam, akkor a barlang száraznak tűnt. Csapadékos
időben azonban nagyon sáros. Télen gyenge kipárolgás van, mivel
nagyobb barlangrendszerrel nincs összefüggésben, csak öncirku-
láció fordul elő.

Télen zuzmarásodás, nyáron mohásodás figyelhető meg.

Állatvilága részletesen nem lett kutatva, csak saját megfigye-
lésemre támaszkodom.

Előfordulnak denevérek, pl.:	kis patkósorru denevér	3 pld.
	nagy patkósorru denevér	3 pld.
	közönséges denevér	5 pld.

Ezek a számok már a második megfigyeléskor megváltoztak.

Ezen kívül: barna csupaszcsigák

szunyog

barlangi keresztеспók

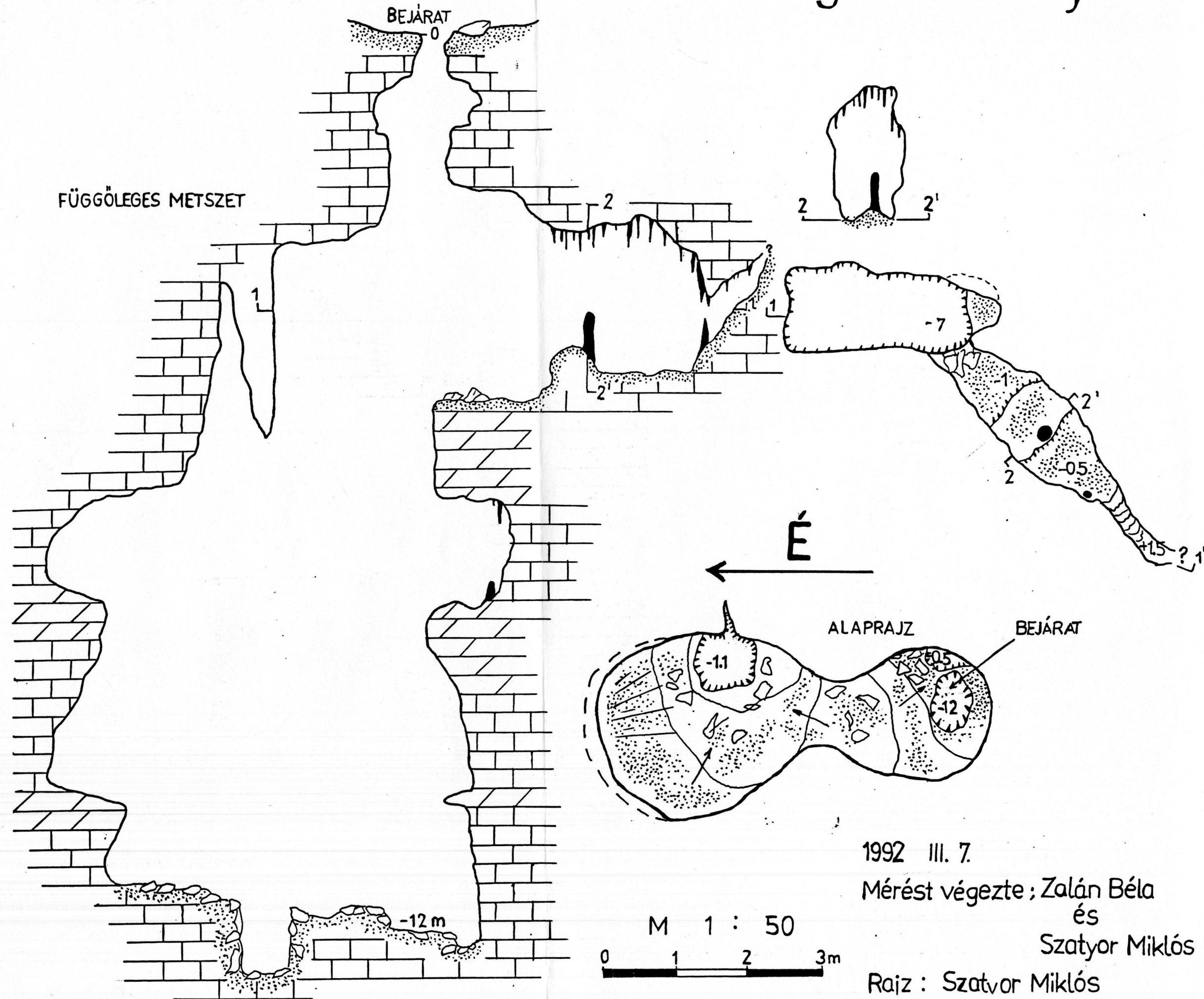
erdei békák - ezeket a bejárás során kimentettük.

A barlang további kutatása rendkívül nehéz, mert a függőleges
almabarlang bejárata igen szűk, így a kitermelt anyagot nem le-
het a felszínre szállítani. Formakincse és az itt fellelt dene-
vérállomány indokolná a fokozott védelmet, igaz, hogy bejárása
nehézkes.

A barlang csak megfelelő felszereléssel rendelkező barlangászok
segítségével látogatható. Szükséges hozzá kötélletra, aminek ki-
tűnő kikötési lehetőséget ad egy a barlang bejárata mellett kb.
1,5 m-re található fa.

A barlangot 1992. február 28-án feltérképeztük.

Csengő-zsomboly

1992 III. 7.

Mérést végezte; Zalán Béla
és
Szatvor Miklós

Rajz: Szatvor Miklós

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- Dr. Juhász Árpád - Évmilliók emlékei
- Dr. Jakucs László - A karsztok morfogenetikája
A Nyugati Mecsek Földtani térképe /1984/
- Zalán Béla - Pro Natura karszt és barlangkutató csoport
vezetője

K u t a t ó t á b o r

Az évenként rendszeresen megrendezésre kerülő táborunkat idén is fővel, 1992. július 18-25 -e között hoztuk létre a Sózó-viznyelő mellett.

/Kutatótábor körlevele mellékelve./

A tábor programjának jórészét sikerült eleget tenni így eredményesnek nyilvánítottuk a tábort.

Feltárásban elért eredményeink:

- Barátok-barlangja 26 m-es mélységig feltárva, tágas, látványos barlang, jó turalehetőséggel.
- Téli-bontás, a télen megkezdett munkát folytattuk, az elért mélység 3,5 m, erősen szűkül, befelé tartó huzattal.
- Heuréka-bontás, kb. 2,5 m mélységben nem túl tágas hasadéokban a munka folytatható, huzat érezhető.
- Szarvas-nyelő: az elért mélység kb. 3 m jó huzat volt érezhető, tágasabbra kell bontani, biztató.

Dokumentálásra került négy barlang:

- Barátok-barlangja: Térképvázlat elkészítve.
- Nagy-Paragó-barlang: térképvázlat elkészítve.
- Bodóhegyi-barlang: térképvázlat elkészítve.
- Dagonyás-barlang: térképvázlat elkészítve.

A felsorolt barlangok és bontások a kutatási jelentéshez mellékelte térképvázlaton bejelölésre kerültek.

A tábor során feltárt Barátok-barlangjáról rövid beszámolót készítettünk, és megküldtük a területileg illetékes Természetvédelmi Hivatal részére.

/mellékelve/ A tábor során egy napot pihenésre szántunk, ennek keretében kötéltechnikát gyakoroltunk a Jakab-hegyen található Zsongor-kőnél.

A tábor jó hangulatához hozzájárult a közeli bánya által biztosított fürdési lehetőség is.

K u t a t ó t á b o r

Tábor helye: Mecsek-hegys. Sózó-viznyelő mellett.

Idelye: 1992. július 18-25-ig.

Megközelítés: a./ Orfú-Abaliget utelágazásig busszal, majd gyalog a Vásáros-uton a jelzések mentén.
b./ IV.-es bányáuzemig busszal majd gyalog a kihelyezett jelzések mentén.

Jelentkezés: 1992. július 14-ig írásban, - majd a táborban folyamatosan.

Tábor költségei: napi háromszori étkezéssel 1.400,- Ft/fő, ezt kérjük 1992. július 14-ig címre eljuttatni, a feladóvevény megőrizendő.

Étkezés: Első közös étkezés a vasárnapi vacsora, addig mindenki a hozott élelemből. Naponta hideg reggeli és ebéd, meleg vacsora. Egyéni evőeszközét mindenki hozza magával. /tányér, kislábas, kanál, kulacs stb./

Ivóvíz: A bányától a helyszinre szállítva. Tisztálkodás a bányánál, melegvíz, saját eszközökkel. /Törölköző, szappan, mosószer stb./

Szállás: Sátortáborban, ki-ki saját felszerelésével. /sátor, hálózsák, derékalj stb./

Felszerelés igény: Mindenki saját felszerelését használja.
Világító eszköz. Barlangi öltözék, csizma, stb.
Melegholmi, esőkabát, szabadidő eltöltéséhez megfelelő öltözék.

Program: A táborkörnyéki barlangok továbbkutatása, dokumentálása /térkép, fotó stb./ Felszíni és barlangi turák stb.

Kérünk minden résztvevőt a jelentkezési és befizetési határidő betartására, valamint a tábor zavartalan lebonyolítása érdekében, a felsorolt és még meg nem említett de szükséges eszközöket mindenki hozza magával, valamint minél több hideg élelmet.

Orfú, 1992. június 22.

Tisztelettel:

Jelentkezés és pénzküldemény,
Csababázi Eva - címére
7623 Pécs
Mantimok utca 44

Zalán Béla
7677. Orfú
Petőfi u. 22.

Barlangkutató tábor a Sózó-viznyelő mellett.

/Fotó: Zalán Béla/

Heuréka-barlang bontása

/Fotó: Zalán B./

Köbléltechnika gyakorlása

Jakabhegyen a Zsongor-kőnél

Fotó: Szatyor M.

Barátok- barlangja

A barlang feltárására a nyári kutatótábor keretén belül került sor. Bejáratára 1992. július 19-én délután a Bodó-hegy Ék.-i oldalán végzett terepbejárás során Zalán Béla bukkant rá egy kis bemélyedésben. Az akkor még alig karnyi lyukon egy faágat sikerült kb. 3 m-es mélységig leszurni.

A közelben dolgozó bontóbrigádot sikerült egy új barlang feltárásának reményével átcsábitani, majd rövid bontás után az első üregbe bejutni. A lefelé táguló kb. 3 m-es üreg omladékkal zárult.

Az omladék rései közt bedobált kő nagyobb mélységet sejtetett, így a bontást folytatva hamarosan járhatóvá vált az eltömődött szakasz. Az igen meredek és tágas járaton leászva, mintegy 9 m-es mélységben, egy tágas és mélyaknában folytatódott a barlang.

Felszerelés hiányában a felderítést másnapra kellett halasztani.

Kifelé jövet derült ki, hogy az átbontott omladék igen veszélyes, így a teljes elbontására került sor.

A barlang kibontásában jelentős munkát végzett : Sziládics János, Szatyor Miklós, valamint Gyetvai Gergely, Juhász Sándor, Csalóközi Éva és Zalán Béla.

Másnap, 1992. július 20-án került sor a barlang teljes bejárására, amikor is kötélletra segítségével, mintegy 26 m-es mélységig sikerült azt felderíteni.

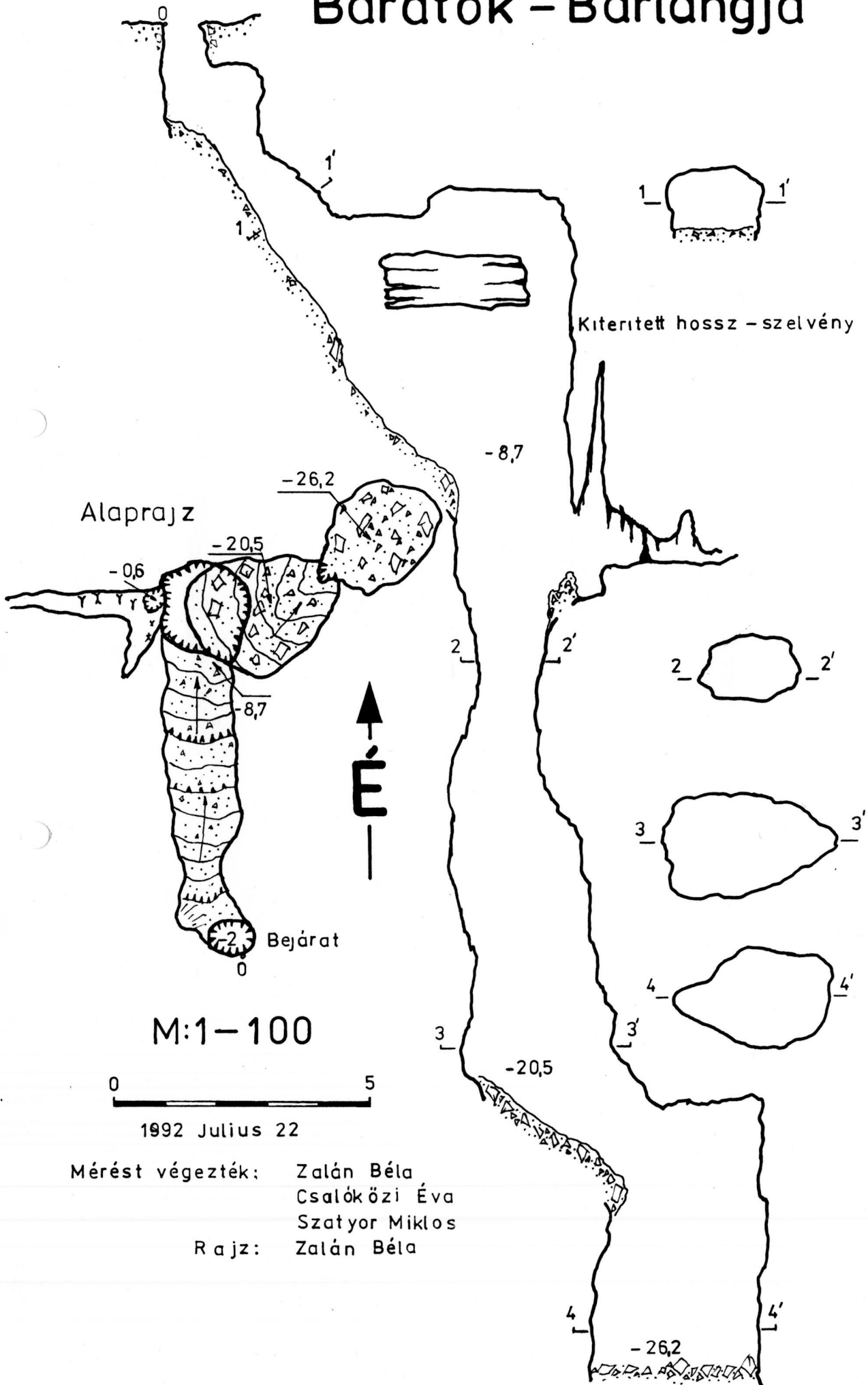
A nagy akna pereme alatt néhány méterre egy igen szép, cseppkövekkel diszitett oldalfülkét találtunk.

Lefelé az akna falai erősen korrodáltak, alján meredek omladékletjtő található. Az omladékletjtő egy kb. 4 m mély korrodáltfalú aknába vezet, aminek az alja omladékkal és agyaggal zárul.

A barlang teljes feltárásában részt vettek: Szatyor Miklós, Szilárdi János, Juhász Sándor, Gyetvai Gergely valamint délután még megtekintették azt Faubl Viktor, Marjai János.

A barlang térképvázlatának elkészítésére 1992. július 22-én került sor, Szatyor Miklós, Csalóközi Éva és Zalán Béla részvételével.

Barátok – Barlangja

Tisztelt Hivatal

A Pro Natura Karszt és Barlangkutató csoport 1992. július 18-25-e között kutatótábort szervezett. A Bodó-hegy oldalában végzett terepbejárás során egy 2 méter átmérőjű töbörben igen rövid bontás után 26 m-es mélységet értek el.

Az 55 fokos dőlésű 10 m hosszú bejárati szakasz hirtelen 12 m mélységű aknában folytatódik, majd meredek lejtő végén 4 m-es aknában zárul.

A barlang végig tágas a 12 m-es akna felső részén szép cseppköves oldalfülke látható, a Barátok-barlang elnevezést kapta.

A tábor során 4 barlang térképe készült el és három igéretes bontásban volt folyamatos munka.

A táborban és a barlang feltárásában résztvettek:

Zalán Béla vezetésével Csalóközi Éva, Szatyor Miklós, Szilárdi János, Faubl Viktor, Kovács László, Gyetvai Gergely, Juhász Sándor, Marjai János, Pap Péter.

Zalán Béla
csop.vez.

Orfű, 1992. július 28.

A Mecsekben közepesnek mondható Barátok barlangja

Mint évek óta már rendszeresen, idén is tábort ütött a *Pro Natura Karszi- és Barlangkutatók* pécsi csoportja: július 18-25. között kutatták a Mészegető-forrás barlangjának vízgyűjtő területét.

Lelkes kis gárdáról van szó – *Zalán Béla* vezetésével –, akik lényegében közcélú szenvedélyükhöz sehonnan, semmiféle támogatást nem kapnak, mindent saját zsebből fedeznek, s még műszerekkel sem segítik őket a természet hivatásos kutatói, védői. Feladatuknak tekintik a már feltárt barlangok bejárását, feltérképezését, dokumentálását, illetve újabb barlangok felfedezését.

Az utóbbi területen idén melléjük szegődött a szerencse, illetve – ahogy az egyik résztvevő fogalmazta – „a hatszázadik érzék”: *Zalán Béla* egy gyanús mélyedést barlangbejáratnak vélt. Mint kiderült, a napi munka befejezését jelentő terepbejárás során bukkantak a mélyedésre, amit azon melegében elkezdtek ásni, s fél óra alatt már két méter mélyre jutottak.

Ma már készen van az új barlang megközelítő rajza. Csaknem 27 méter mély olyan üregről van szó, amelyben váltakoznak a teljesen függőleges és az igen meredek járatok. A barlang felső harmadában egy cseppkövekkel diszített oldalfülkére bukkantak a kutatók.

Jóllehet, a felfedezés nem szenzáció, de mindenképpen értékes leletről van szó, ami – a barlang nagyságát tekintve – a Mecsekben közepesnek minősíthető. Csak összehasonlításképpen: a már említett Mészegető-barlangnak – az Orfűi-tó feletti oldalban van – a hossza 250-300 méter között van, mégis csak kevesen tudnak róla. Igaz, ágai vége szifonokkal elzárt, a barlangkutató tábor tagjai ezeken csak víznyelőkön, zombolyokon keresztül tudtak túljutni.

Az újonnan felfedezett mecseki barlangot a kutatásában résztvevő négy fiatalember a *Barátok barlangja*-nak nevezte el, ezen a néven szerepel ezen túl a hegy barlangait bemutató térképeken.

M. A.

Uj Dunántuli Nép-ló

1992. augusztus 03.

Nagy-Faragó barlang.

1989. április 16.

A Kodály Z. Gimnázium tanulóival végeztünk terepbejárást a Vásáros-ut és a Bodó -hegy környékén.

A Bodó-hegy K-i oldalán nagyobbméretű beszakadást találtunk egy erdei ut mellett.

A merdek omladékos falu berogyás kb. 2,5 m- átmérőjű és 3 m mélységű.

Két lelkes diák a beszakadást átvizsgálva meglepetésünkre egy 3 m hosszú omladékos kuszós járat végén tágas és mély üreget talált. Az üreget átvizsgálva nyilvánvalóvá vált, hogy megfelelő eszközök nélkül a lejutásra nincs lehetőségünk.

Az üregbe ledobott kő nagyobb mélységet sejtetett.

Több ponton szükség van még az omladékos részek letakarítására is.

Felfedezők:

Faragó Zsolt, Nagy János, Zalan Béla, Szabó Tamás, Dankó László, Ignác Márton, Tóth Péter.

1989. április 20.

A diákok által megtalált barlangot kerestük fel a továbbjutás reményében. az omladékos bejáratú aknán lemászva értük el a kuszós járatot. Az enyhén lejtős szakaszon lábbal előre lekuszva jutunk el az első mélyebb üreg fölé egy keskeny hasadékba, amely lefelé egyre jobban kitágul. Innen már csak kötél segítségével juthatunk tovább. Mintegy 5-6 m ereszkedve érjük el az üreg omladékos alját. Innen két ut is vezet tovább, az egyik egy tágas és mély hasadékba torkollik, míg a másik egy könnyen járható szakaszon át vezet le ennek a hasadéknak az aljára.

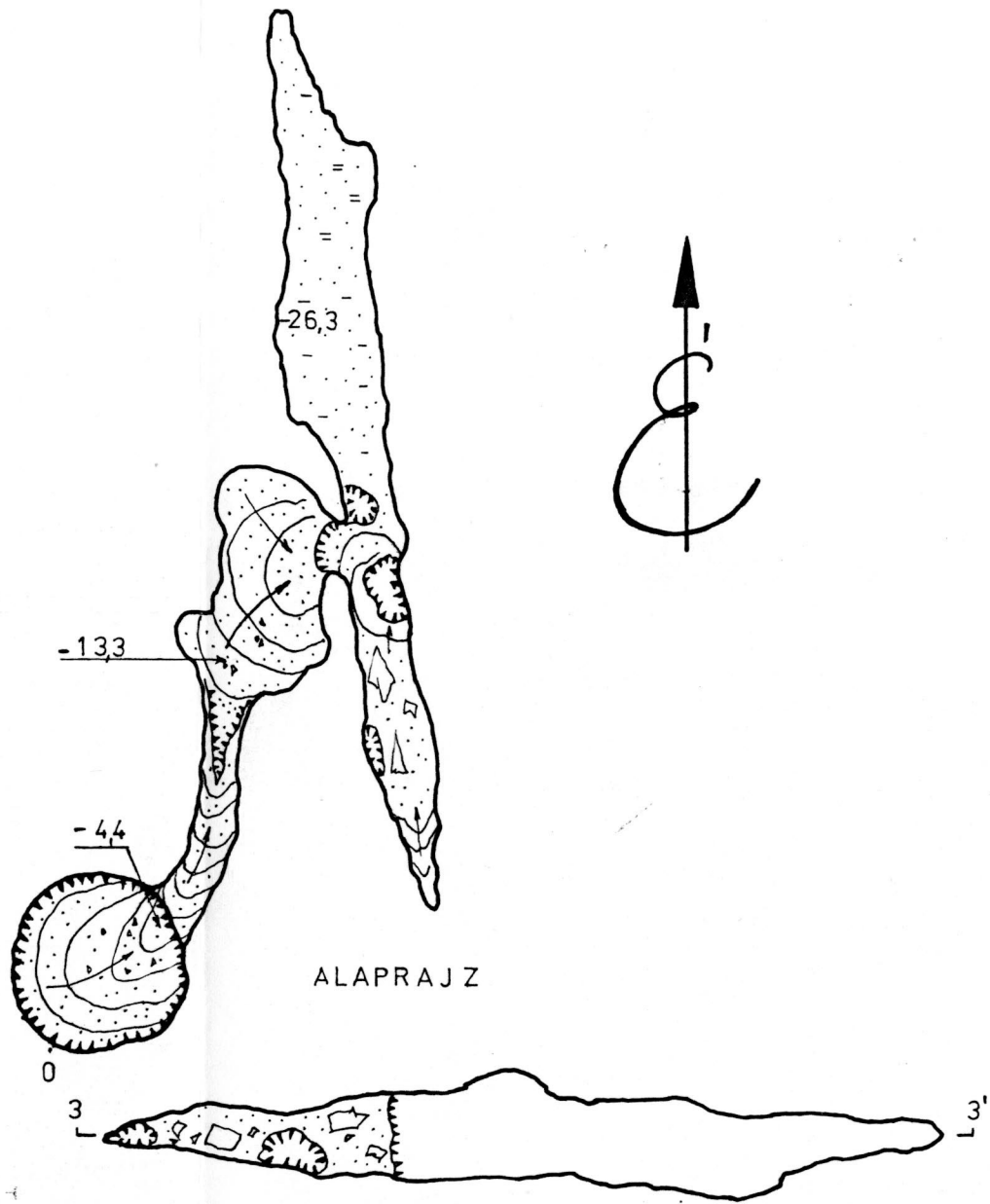
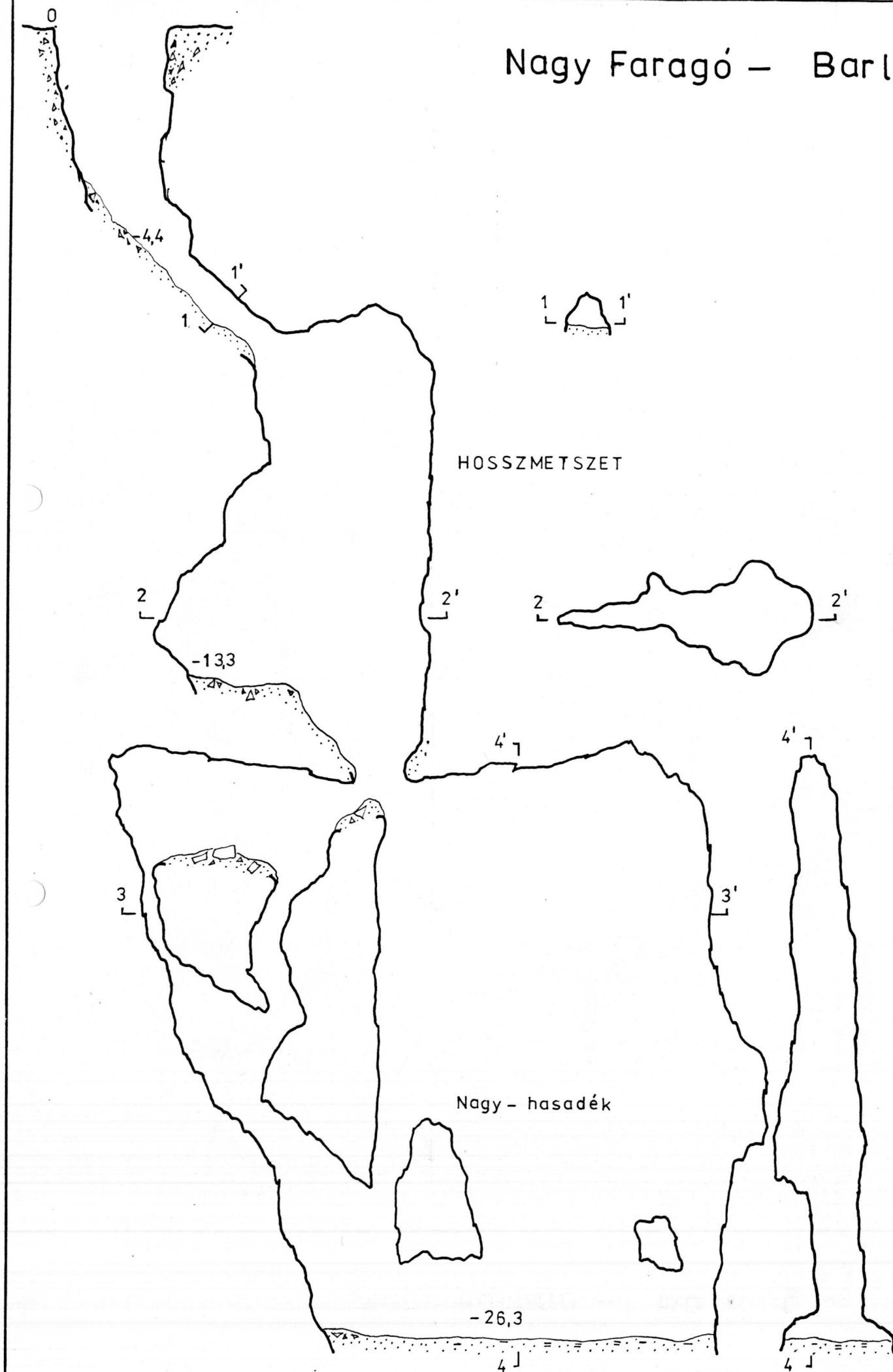
A hasadék köze 8 m mélységű kb. 5 - 6 m hosszú és 1- 1,5 m széles. Az alját sima iszap alkotja a falakon mintegy 2 m magasságban friss hordalék lerakódás látható.

A jórészt dolomitból kialakult tágas üregben cseppkő nem található, csak néhány érdekes oldási forma jellemzi.

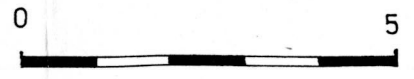
Továbbjutásra nem sok remény van. Szükséges eszközök hiányában a dokumentálása a következő év feladatai közé tartozik.

A barlangot végig bejárta: Zalan Béla, részben bejárta: Dobosi Tamás.
Felszínen segített: Magyar András.

Nagy Faragó – Barlang

M 1:100

1992 Július 23

Mérést végezték: Zalán Béla
Csalóközi Éva
Kovács László
Rajz: Zalán Béla

Bodó-hegyi Barlang

A Bodó-hegyről ÉK-re egy völgy indul melynek felső részén rövid vizmosás végén sziklák között, előttünk már régóta ismert, télen jól szelelő lyuk található.

Bontására 1990. február 11-én került sor, aminek eredménye kb. 2 m-es mélység.

Számos nagy sziklatömb nehezítette a bontást. A kutatást egy hét múlva folytattuk, amikor nehéz bontás után kb. 8 m-es mélységet értünk el, ahol egy kb. 7 m hosszú kis termet sikerült feltárni.

A terem alját agyagos hordalék tölti ki a mennyezet veszélyes omladékból áll.

A továbbkutatást erősen nehezíti a bejárati szakasz szűk volta, ahol már több kutató szorult segítségre.

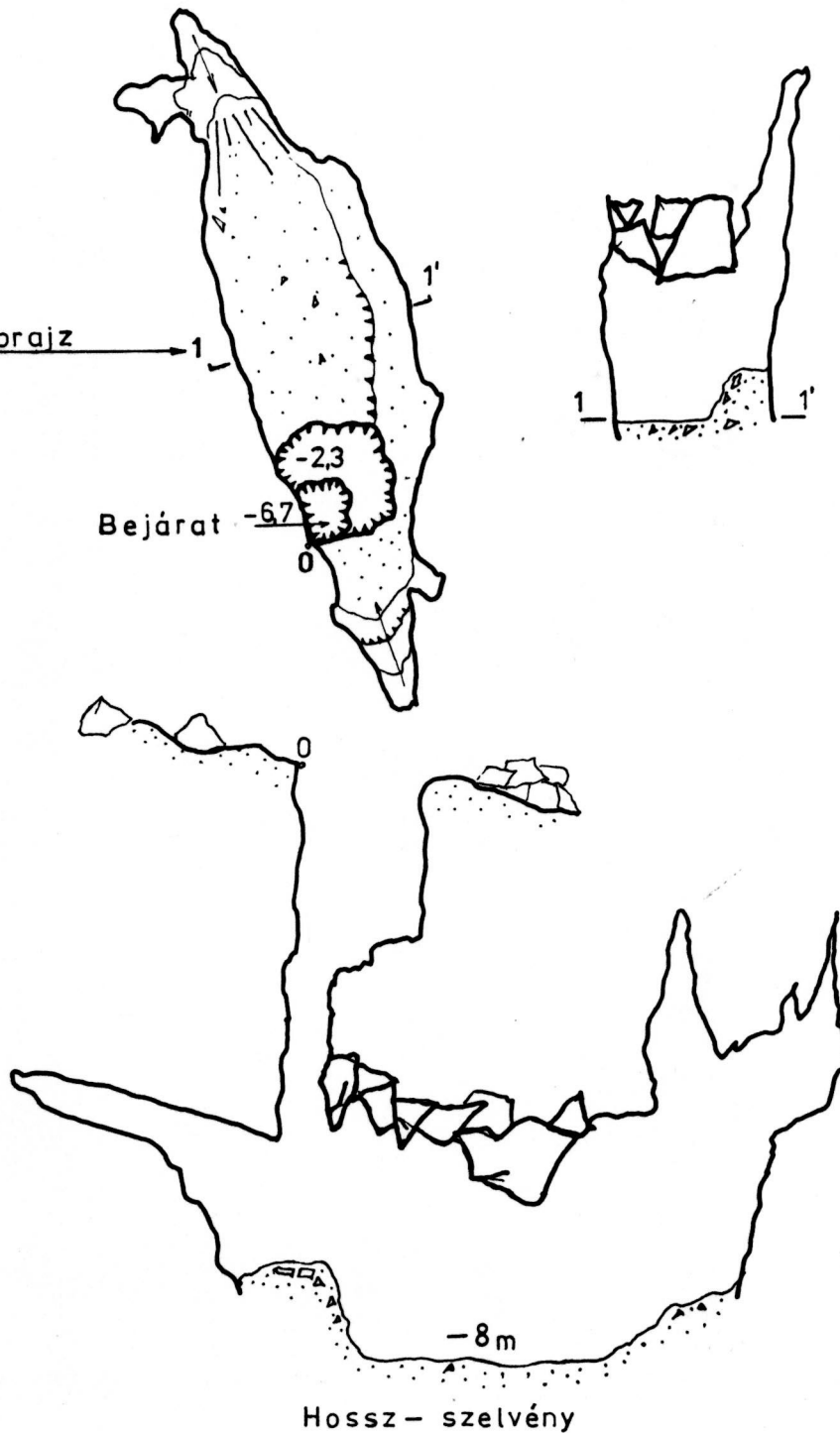
A feltárásban aktívan résztvettek: Bödör Csaba, Sebestyén István, Biró Gábor, Faragó Zsolt, Nagy Orsolya, Berta Jenőné, Zalán Béla.

A barlang térképvázlatát 1992. július 19-én sikerült elkészíteni Szilárdi János, Csalóközi Éva és Zalán Béla részvételével.

Bodohegyi – barlang

Alaprajz

M: 1 - 100

1992 Julius 19

Mérést végezték: Zalán Béla
Csalóközi Éva
Szilárdi János
Rajz: Zalán Béla

Dagonyás-barlang

A barlangot sejtető berogyásra Zalán Béla bukkant, 1989. június 10-én, terepbejárás során a Bodó-hegy ÉK-i oldalán egy ovális alakú töbör alján. A nyíláshoz rövid fejletlen vizmosás vezet. Nevét a közelben levő dagonyáról kapta.

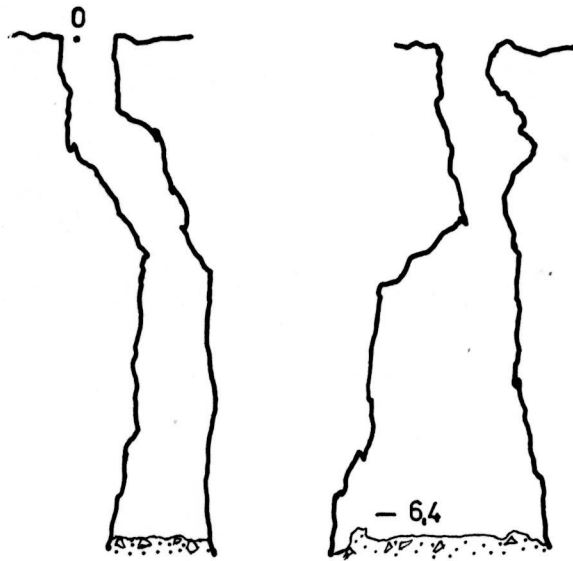
A barlang kibontására 1989. június 18-án került sor, ami némi omladék lerugdosásából állt és máris szabad volt az út a mélybe.

A bejárat szakasza meredeken vezet egy kis aknába, amely mintegy 6 m-es mélységben agyagos omladékkal zárul.

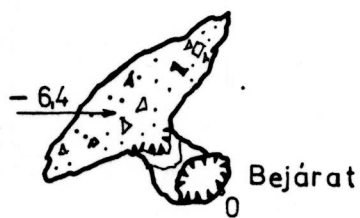
A barlang feltárását Zalán Béla végezte.

A barlang térképének elkészítésére 1992. július 19-én került sor a kutatótábor keretén belül, Szilárdi János, Csalóközi Éva és Zalán Béla jóvoltából.

Dagonyás – barlang

Hosszmetszet

Alaprajz

M: 1 – 100

1992. Július 19.

Mérést végezték: Zalán Béla
Csalóközi Éva
Szilárdi János
Rajz: Zalán Béla

Elkészült a Mecsek forráskatasztere

Kalauz a szomjazóknak

A szakemberek véleménye szerint a „Mecsek forrásait és azoknak üdítő tiszta vizét majd csak akkor fogjuk igazán értékelni, ha már tönkretettük.”

A laikus véleménye: ettől nem lehetünk túl messze...

Tapasztalat ugyanis, hogy a forrásokban hajdan oly gazdag Mecsek szegényebb lett: számos helyen, ahol korábban előbgyant a hűs víz, ma már hiába keresünk felüdülést. A források kutatói – elsősorban a Magyar Karszt- és Bárlangkutató Társulat regionális szervezete – jobban ismerik az eltűnt vizek útját. Ezért érdemel szelesebb nyilvánosságot az a pécsi rendezvény, ahol a napokban – több évi munka eredményeként – bemutatták az elkészült **mecseki forráskatasztert**.

Az egyik előadótól idézzük: „A forrásvíz felhasználási lehetőségének az emberi alkotói leleményesség szinte határt sem szab. Gondoljunk csak a pécsi Székesegyházra. Építését az akkori ingoványos területen nagyon szellemesen oldották meg: vörösfenyő-cölveket vertek le, ezeken áll ma is az építmény. Tudjuk, hogy a vörösfenyő szinte korlátlan ideig ellenáll az időnek akkor, ha állandóan szárazon, vagy vízben van. Ezek a cölvek má is vízben állnak... Képzeljük el, ha ezt a környezetet egyensúlyt megbontjuk, mi történne néhány éven belül a Dómpal.”

Ma már pontosan felmérni: hol és milyen néven vannak források a Mecsekben, roppant nehéz, időigényes munka. Ám a szakembereket nem utolsósor-

A Mecseken a Zsolnay forrást szívesen keresik fel a turisták

Fotó: Laufer László

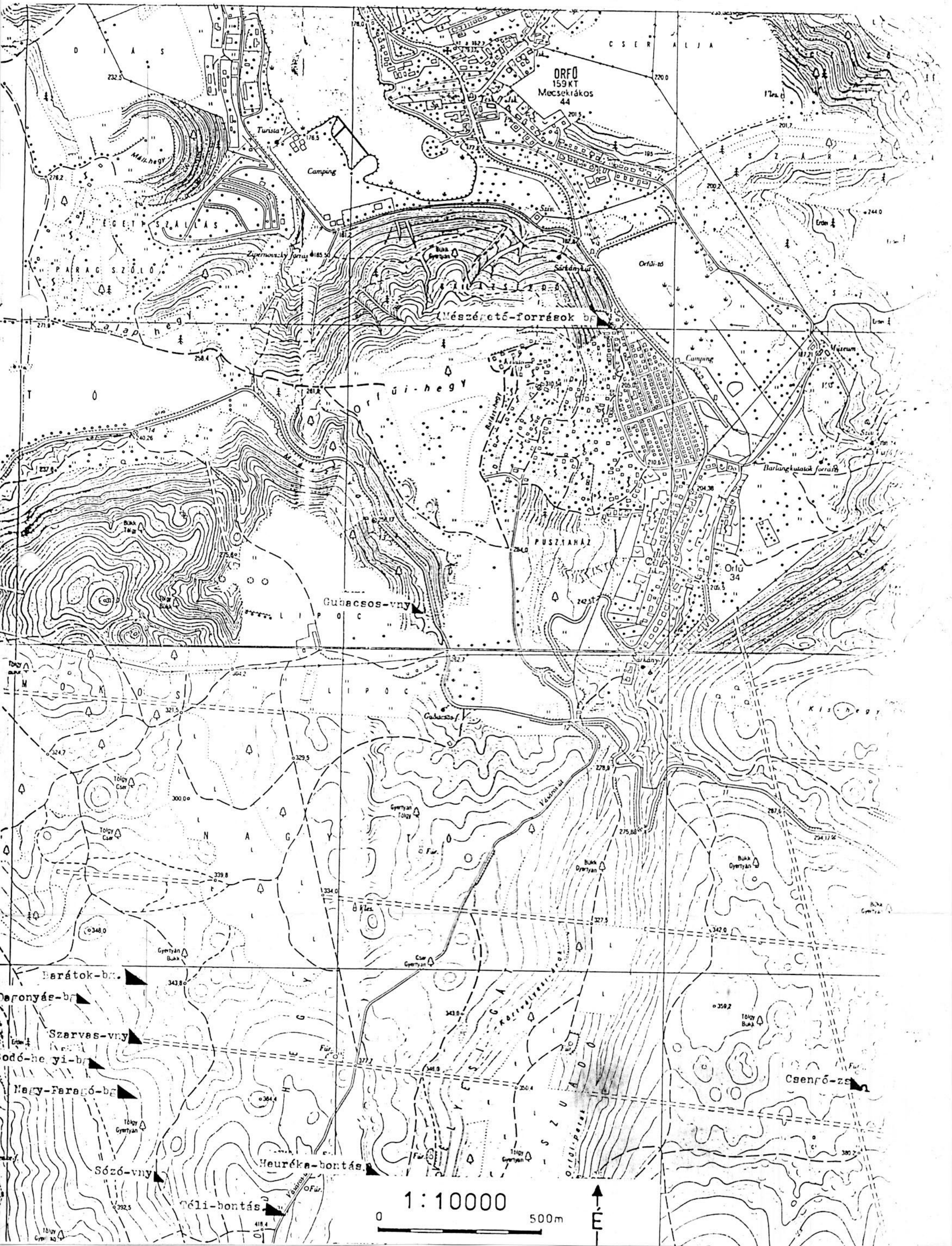
ban az is vezérelte a kataszter elkészítésénél, hogy a hegyvidék szépségét igazából csak gyalogosan, a turistaútakat járva lehet megismerni, márpedig ha víz nincs, nincs kiránduló, természetjáró sem. Kalauzt adtak a kezükbe a több tucat térképet tartalmazó kötettel.

Sokan néznek haragos szemmel a bányaművelésre, ha a források elapadásának kulcsát keresik. Nyilván ez is közrejátszik, néha azonban más, váratlan okok. Csak példaként: a századfordulón mélyítették az első tortyogói mélyfuratú kutat – rövid időn belül elapadt a bő

hozamú Gyalán-malomi forrás. De a múlt század utolsó harmadában még működő, perccenként 1800 liter vizet adó Sárkány-forrásnak sincs ma már nyoma sem.

Azért üdvözölhetjük szép és hasznos munkaként a forráskataszter elkészülését, mert segít – szó szerint – vízhez jutni embereknek, de ez mellett azért is, mert a források történetének átvilágításával részben felmérte a jelenlegi állapotot, részben felhívta a figyelmet kedvezőtlen tendenciákra, a források életben tartásának szükségességére.

M. A.

ORFŰ
159KT
Mecskekrákó
44

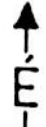
Mészérettő-források

Gubacsos-vny

LIPÓC

1:10000

0 500m

Beremendi Kristály-barlang

Csoportunk számára mindig nagy jelentőséggel bír egy-egy látogatás a csodálatos barlangban.

Idén is sor került a barlang megtekintésére, erről a Dél-Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság Igazgatójával Dr. Lehman Antal úrral állapodtunk meg, 1992. január 22-én a csoportunk klubjában tett látogatása alkalmával.

Hogy kérelmünk hivatalossá váljon írásba is foglaltuk azt és 1992. február 14-én megküldtük az Igazgatóság számára./mellékelve/

Majd telefonon történő egyeztetés után 1992. június 10-én sor került a barlang megtekintésére, némi bonyodalom után.

Az előző napokban lezudult heves esőzések miatt a barlang bejárata fölötti bányafalon omlásveszély állt elő.

A bányavezetőség elrendelte a fal letakarítását emiatt a barlangba nem akartak beengedni bennünket.

Végülis a helyszíntre érkező Dr. Lehman Antal igazgató úrnak köszönhetően a megállapodásnak megfelelően öt fő mintegy 1 óras időtartamban futó pillantást vehetett a barlang néhány könnyen elérhető szakaszára Dobosi Tamás vezetésével. Köszönet érte.

Dr. Lehman Antal igazgató úrral folytatott megbeszélések során többször ígéretet kaptunk arra, hogy az ősz folyamán ismét sor kerülhet a barlang megtekintésére.

Ennek megfelelően benyújtottuk kérelmünket az igazgató úrhoz, 1992. augusztus 31-én. /mellékelve/

Az Igazgatóság elutasító válaszát 1992. szeptember 11-én fogalmazta meg. /mellékelve/ Az elutasítás egyedüli indokaként azt jelölték meg, hogy csoportunk számára az év folyamán már egyszer biztosították a barlang megtekintését.

Különösen érthetetlen számunkra, hogy a Dél-Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság Igazgatója, aki a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat Dél-Dunántúli Területi szervezetének elnöke is, miért hitegette csoportunkat a látogatás lehetőségével.

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy olyan fiatal aktív, amatőr barlangkutatók szerették volna megtekinteni a barlangot, akik mégcsak könyvekből ismerik a melegvizes képződményeket. Ugy gondoljuk lelkesedésüket aktivitásukat támogatni kellene és nem hamis ígéretekkel becsúzni őket. Az 1992. augusztus 31-én benyújtott barlanglátogatási kérelmünk még tartalmazta a bánya területén általunk végzendő és kőzetgyűjtésre vonatkozó kérelmünket.

Mint a mellékelt határozatból kitűnik ez is elutasításra került, miszerint a Beremendi Kőbányában előforduló ásvány és kőzet, együttes védettséget élvez.

A helyszínen tapasztaltak alapján csak azt nem értjük, hogy is kell értelmezni ezt a védettséget.

A szemünk láttára teherautókra rakott kőzetből és ásványokból, se kiállításra, se oktatási célra nem emelhetők ki a lerobbantás után még esetleg épen maradt darabok, inkább kerüljenek a gyárba, ahol különféle cementipari termékek készülhetnek belőlük.

A bányavezetőség hozzájárulásával és az általuk biztosított kíséreléssel 1992 október 02-án a bánya egy kis területén átnéztük az elszállításra váró kőzettörmelékét és abból kőzet és ásványokat gyűjtöttünk ki.

A robbantásos fejtési módszernek köszönhetően igen sok ásvány megveszendőbe, de meggyőződésünk, hogy még így is sok képződmény volna megmenthető kiállítási oktatási célra.

Az általunk begyűjtött anyag a csoportunk által tervezett kőzet és ásványgyűjteményt fogja gazdagítani, valamint iskolákban az oktatást szolgálja majd.

Tisztelt Igazgatóság!

Azzal a kéréssel fordulunk az Igazgatósághoz, hogy a nagyközönség számára meg nem nyitott, fokozottan védett beremendi-kristály barlang megtekintését számunkra engedélyezni sziveskedjenek.

Tájékoztatásul közölni szeretnénk, hogy a barlanglátogatáson csak a csoportunkban évek óta aktívan tevékenykedő és a barlangjárásban megfelelő gyakorlattal rendelkező tagok vennének részt.

Ezen kutatók számos barlang feltárásában működtek közre eredményesen így ez a barlanglátogatás bizonyára ösztönzőleg hatna a további tevékenységükre nézve.

Szivesen megismerkednénk a barlangban folyó tudományos kutatásokkal is. Ezúton kérnénk információt a látogatás idejéről és egyéb feltételeiről.

Orfű, 1992. február 14.

Tisztelettel:

Pro Natura Karszt és Barlangkutató
csoport

Zalán Béla
csop. vez.

Tisztelt Igazgatóság!

Azzal a kéressel fordulunk az Igazgatósághoz, hogy a fokozottan védett Beremendi-Kristály barlang megtekintését csoportunk számára engedélyezni sziveskedjenek.

Kérésünket az év folyamán az Igazgató urral történt szóbeli egyeztetésre hivatkozva nyújtjuk be.

A barlanglátogatáson csak megfelelő gyakorlattal rendelkező tagok vesznek részt, akik évek óta eredményesen dolgoznak a Mecsek-hegység földalatti világának feltárásán és közkinccsétételén .

Kérjük az Igazgatóságot, mivel a barlang csak korlátozott létszámban látogatható, ugyanaznap néhány fővel a bánya területén kőzet és ásványgyűjtést végeznénk a csoportunk által kialakítás alatt álló gyűjtemény gazdagítása végett. Az ezirányú kérésünket a bánya vezetőségénél támogatni sziveskedjenek. Csoportunk számára a barlanglátogatás időpontjával a szeptember vége október első fele volna kívánatos.

A segítséget és támogatást köszönjük.

Tisztelettel: Pro Natura Karszt és Barlangkutató Csoport

Zalán Béla

csop. vez.

Orfű, Petőfi S. u. 22.

Orfű, 1992. augusztus 31.

Dél-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság

7625 Pécs, Tettye tér 9.
Tel.: (72)26-148, Tel/fax: (72)24-249, Telex: 12-503
Levélcím: 7601 Pécs, Pf. 46.
MNB 249-90171-1828

Ügyiratszám: 6-17 /19 92.

Tárgy: Barlang látogatás

Zalán Béla

O r f ű
Petőfi S.u. 22.

Előadó nálunk: Dobosi Tamás/Lné.

Előadó Önöknél:

Hivatkozási számuk:

Melléklet:

Pécs, 1992. szeptember 11.

Hivatkozva az Igazgatóságunkhoz benyújtott levelére közöljük, hogy a Beremendi Kristálybarlang megtekintéséhez nem járulunk hozzá, tekintettel arra, hogy ez évben egyszer már biztosítottuk az Önök részére a barlang bejárását.

Ami az ásványgyűjtést illeti, annak engedélyezése nem áll módunkban, mivel a Beremendi Kőbányába előforduló ásvány- és kőzet együttes védettséget élvez.

Dr. Lehmann Antal
igazgató

Üzlet a barlangban

Befejeződött a telepítése és már a műszaki próbái folynak a beremendi Kristály-barlangban a monitoring-rendszernek. A kísérlet első ütemére közel kétmillió forintot fordítottak.

Ennek eredményeként több mint 30 műszer méri a rendkívül értékes barlangban a páratartalomtól a hőmérsékletig, a kőzetmozgástól a vízbeszivárgásig a különböző paramétereket. Az automatikus adatrögzítés révén pontos képet kapnak a védett Kristály-barlang belső állapotáról.

A rendszert a Dél-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság fejlesztette ki, olyan eredménnyel, hogy máris van érdeklődő Nyugat-Európából: esetleg megvásárolnák a monitoring-rendszert.

A második ütemben tovább bővítik a műszerparkot, többek között akusztikai mérésekre szolgáló eszközökkel, ezek révén akár „megjósolható” egy bekövetkező kőzetomlás.

M.A.

Denvérkutatás

Csoportunk három éve végez denevérkutató munkát Baranya megye karsztos területein. Az év folyamán folytattuk a barlangi élőhelyek felmérését. Ennek keretében február 21-től 25-ig 4 napos téli tábort szerveztünk. A tábor hatékonynak bizonyult hiszen 24 barlangot, zsombolyt, víznyelőt vizsgáltunk át. A táborban 17 fő vett részt, az ország minden részéről érkeztek érdeklődők. Az ismételt élőhely ellenőrzések során nyilvánvalóvá vált, melyek a legfontosabb teleésre alkalmas barlangok. Ezek fokozott védelmére javaslatot tettünk az illetékes természetvédelmi hatóságnál.

A tél folyamán átvizsgált barlangokat tavasszal újra ellenőriztük, így felkutattuk a legfontosabb szaporodóhelyeket.

A nyár folyamán több alkalommal végeztünk gyűrűzést, néhány jelentősebb barlangnál.

Augusztusban a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Baranya megyei csoportja által szervezett denevérgyűrűző táborban vettünk részt, ahol 10 éjszakán keresztül jelöltük a denevéreket. Idén denevérodot is készítettünk, amik jövőre kerülnek majd kihelyezésre.

Ősszel szlovén denevérkutatók meghívására a Skocjani barlangnál jelöltünk denevéreket és más barlangokat is meglátogattunk. A szlovének meghívását viszonzottuk a jövő nyárra.

1993-ban folytatni kívánjuk a megkezdett munkát.

Pro Natura Karszt és
Barlangkutató Csoport

1992.

A III. Abaligeti Országos Denevérkutató Tábor eredményei

A tábor a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Baranya megyei Csoportjának szervezésében került megrendezésre 1992.08.21-08.30. között Abaliget községben.

I./ A tábornak külső anyagi támogatói nem voltak. A szervezés és lebonyolítás összes költségét az MME. Baranya megyei Csoportja biztosította. A résztvevők étellemezése önköltséges volt, a fürdési és szállási lehetőséget a helyi önkormányzat biztosította az Egyesülettel kötött együttműködési szerződés alapján.

II./ A tábor résztvevői :

Szakmai vezetők: Molnár Zoltán
Paulovics Péter
Závoczky Szabolcs

A tábor résztvevői az alábbi egyesületek tagjai közül kerültek ki :

Magyar Denevérkutatók Baráti Köre	11 fő
MME. Baranya megyei Csoportja	8 fő
MME. Tolna megyei Csoportja	1 fő
Gemenc Természetvédő Egyesület	2 fő
Egyesületen kívüli	5 fő
Össz:	27 fő

III./ Szakmai munka :

A befogáshoz használt fogóeszközök :

japán függönyháló	12 m-es	12 db.
	6 m-es	3 db.

Az abaligeti Paplika barlangnál állandó jelleggel végeztünk hálózást és denevérgyűrűzést. Ezen kívül egy alkalommal az orfői Vízfő barlangnál, további két alkalommal pedig a mánfai Kőlyuk barlangnál hálózunk és gyűrűztünk.

A tábor ideje alatt 18 denevérfaj 995 példányát jelöltük és mértük. Az előző években jelölt denevérek 50 példányát fogtuk vissza, melyek adatait visszafogási kartonokon rögzítettük.

Külön érdekességet jelentett a Nagyfülű denevér /M. bechsteini/ és a Horgasszörű denevér /M. nattereri / rendkívül nagyszámu előfordulása. Első ízben került kézre Baranya megyében a Fehértorku denevér /V. murinus /, melynek magyarországi előfordulása is eseményszámba megy. /lásd 2 számu Melléklet/

A táborban gyűrzött denevérek faj és egyedszám jegyzéke

1./ Nagy patkósorru denevér /R; ferrumequinum/	32 pd.
2./ Kis patkósorru denevér /R. hipposideros/	12 pd.
3./ Vizi denevér /M. daubentoni/	274 pd.
4./ Tavi denevér /M. dasycneme/	19 pd.
5./ Csonkafülű denevér /M. emarginatus/	2 pd.
6./ Horgasszörű denevér /M. nattereri/	63 pd.
7./ Nagyfülű denevér /M. bechsteini/	222 pd.
8./ Közönséges denevér /M. myotis/	22 pd.
9./ Hegyesorru denevér /M. blythi/	2 pd.
10./ Korai denevér /N. noctula/	135 pd.
11./ Szöröskaru denevér /N; leisleri/	5 pd.
12./ Kései denevér /E. serotinus/	11 pd.
13./ Fehértorku denevér /V. murinus/	1 pd.
14./ Törpe denevér /P. pipistrellus/	2 pd.
15./ Durvavitorlájú denevér /P. nathusii/	1 pd.
16./ Barna hosszufülű denevér /P. auritus/	140 pd.
17./ Szürke hosszufülű denevér /P. austriacus/	1 pd.
18./ Píze denevér /B. barbastellus/	51 pd.

Összesen : 18 faj

995 pd.

Az előző években jelölt és visszafogott denevérek faj és egyedszám jegyzéke

1./ Nagy patkósorru denevér /R. ferrumequinum/	5 pd.
2./ Vizi denevér /M. daubentoni/	11 pd.
3./ Nagyfülű denevér /M. bechsteini/	13 pd.
4./ Tavi denevér /M. dasycneme/	2 pd.
5./ Közönséges denevér /M. myotis/	2 pd.
6./ Kései denevér /E. serotinus/	1 pd.
7./ Barna hosszufülű denevér /P. auritus/	15 pd.
8./ Píze denevér /B. barbastellus/	1 pd.

Összesen : 8 faj

50 pd.

FEHÉRTORKU DENEVÉR

Vespertilio murinus Linné 1758 =
/discolor Natterer 1818/

Az idetartozó fajok sok tekintetben összekötő kapcsolatot jelentenek az Eptesicus- és a Nyctalus-fajok között.

Elterjedési területe : Közép-és Kelet-Európától Szibéria déli részén keresztül Afganisztánig, északi elterjedése a Skandináv országok déli területéig terjed. Nagyjából az északi szélesség 60. fokáig a boreális erdőrégióig várható előkerülése.

Élőhelye : Nyáron szaporodási időben 1000 m tengerszint feletti magasságokon lévő területeken található. Tipikusan hegyvidéki faj. Hegyvidéken belül tulajdonképpen nem mutat vonzódást semilyen élőhelytípushoz, meleg hegylábaknál és hideg magaslatokon egyaránt előfordul épúgy mint erdős vagy fátlan vidékeken, sőt városokban is. Nem az élőhely karaktere befolyásolja az előfordulást, inkább a táplálékelfordulás és a nyugalmas pihenőhely a fontos. Kedveli a szálláshelyéhez közel lévő nyílt területeket, a hegylábaknál elhelyezkedő mezőket, réteket, tőzeglápokat és erdei tisztásokat.

Vadászata és röpte leginkább a Nyctalus-fajokéra emlékeztet. A nyári nappalokat sziklahasadékban, oduban, erdei padlásokon vagy magas tornyokban tölti. Az épületen belül leggyakrabban a tetőgerendázat alatt található, résekbe és repedésekbe húzódik be hasonlóan a Kései denevérhez.

A tavaszi és őszi vonulás időszakában szívesen igénybe vesz magas nyos épületeket, magas templomtornyokat. Télen szintén előfordul magas épületekben, kastélypincékben, törökben, sziklarepedésekben is. Ilyenkor gyakran keresi más denevérek társaságát, megfigyelték már bajuszos-, északi-, törpe denevér társaságában.

Szaporodás : Párzási idő augusztus -szeptember. A nőstények 2 ritkán 3 utódot hoznak világra. Nyári időszakban a két ivart még nem figyelték meg együtt.

Életkor : maximum 5 év, de szlovák irodalom szerint 12 éves példányt is fogtak.

Vándorlás :Tavaszi-őszi vándorlása bizonyított ÉK-DNY-i irányban 850-900 km utat is megtesz.

Hazai előfordulás : Már a múlt század végén említi Méhely Lajos az aggtaleki Baradla barlangból. Azóta néhány alkalommal került elő bagolyköpetből, 1987. szeptemberében Dobrosi Dénes Sopronban fogott 1 példányt. Abaligeti előfordulása értékes adat, reméljük az országba még több példány kerül elő majd a szaporodó hálózások alkalmával. Valószínű szórványosan fordul elő Magyarországon.

Összeállította: Dobrosi Dénes
Paulovics Péter
Závoczky Szabolcs

Magyar Denevérkutatók Baráti Köre

Fehértorkú denevér a Mecseken

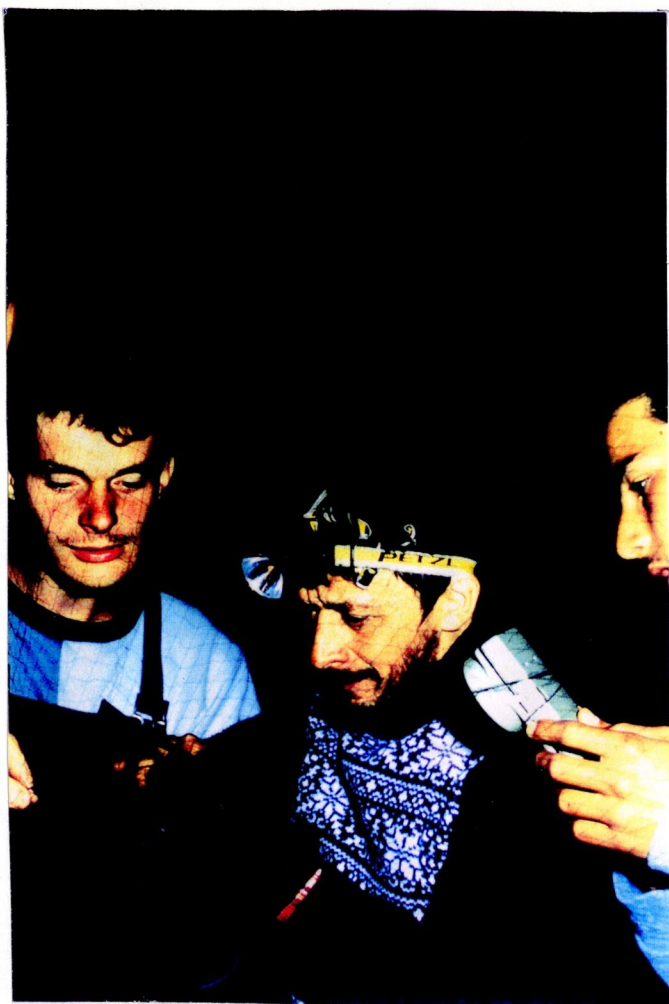
A hét végén ért véget Abaligetén a III. Országos Denevérkutató tábor. Az ország sok részéből érkezett 25 fiatal 9 éjszakán keresztül fogta és gyűrtüzte a denevéreket az abaligeti barlangnál, a mánfai Kőlyuknál és az Orfői Vízfőn. A Magyarországon megtalálható 25 denevérfajból 18 faj közel 1000 példányát sikerült megfogni és lemérni. A tábor – amelynek megszervezéséhez az abaligeti önkormányzat, személyszerint *Baritz István* polgármester nyújtott sok segítséget – több meglepetést hozott. A legnagyobb egy fehértorkú denevér, amelynek baranyai előfordulásáról korábban nem tudtak.

Uj Dunántuli Napló

1992. augusztus 31.

A befogott denevér kiszedése
a hálóból.

/Fotó: Dobrosi D./

Nagy patkósorru denevérek

/R. ferrumequinum/

/Fotó: Dobrosi D./

Mentési gyakorlat a Tettyén.

Nem kis meglepetéssel olvastuk Török Éva cikkét 1992. július 6-án az Új Dunántúli Naplóban miszerint a Barlangkutatók Észak-Magyarországi Mentőszolgálat a esetleg bemutatót tart Pécsen.

A hír nyomán sikerült felvenni a kapcsolatot a mentőszolgálat tagjaival. A pécsi székhelyű For Life helikopteres mentőszolgálattal közösen tervezett akcióra szeptember 13-án került sor.

Délelőtt a helikopteres bázison került kidolgozásra és kipróbálásra szinte minden mozzanat, így pl. a lebegő helikopterből való ereszkedés, vagy a sérült szállítása a gép alatt függesztett hordágyban.

A helyszínen történt utolsó egyeztetés után a bemutató 15 órakor kezdődött, amit a megye és a város vezetői is megtekintettek, valamint számos érdeklődő is.

A szakadékba zuhant sérültet helikopteres keresés után fedezték fel, majd, mivel a terepviszonyok nem tették lehetővé a gépek leszállását, így a lebegő helikopterből kötél segítségével ereszkedtek le a mentőszolgálat lagjai magukkal hozva speciális hordágyukat is.

A szakszerűen elsősegélyben részesített sérültet a hordágyba csomagolták, majd a szakadékból kiemelték kötéltechnika segítségével.

A nehéz terepviszonyok miatt az egyedüli szállítási módszernek az bizonyult, hogy a lebegő helikopterből leereszkedő mentőszolgálatos a felszereléséhez rögzítette a hordágyat és így mindkettőjüket kötél segítségével felemelte és biztonságos helyre szállította a gép.

A gyakorlat gyors pontos végrehajtását még az akció alatt szemerkélő eső sem tudta megzavarni.

Csoportunkból Zalán Béla vett részt a bemutatón mint sérült, a többiek nagy érdeklődéssel figyelték az eseményeket, sokat tanulva abból.

Részünkről nagy szükségét érezzük a technikai tudásunk kifejlesztésének, a barlangi elsősegélynyújtás megtanulásának.

A franciák alaposan próbára tették őket.

Pécsre is eljönnek a barlangi mentők?

Húsz és fél métert zuhant két barlangkutató az egyik bükki barlangban két évvel ezelőtt. Egyikük – akit a társa magával rántott – viszonylag szerencsésen, bordatöréssel megúszta a balesetet. A másik viszont a nyílt törések és a gerincsérülés mellett, úgynevezett másodlagos mentési sérüléseket is szenvedett. A mentőkötél bevágásának következményeként, átmenetileg mindkét karja lebénult.

Ezen a napon a miskolci barlangkutatók elhatározták, hogy új alapokra helyezve a barlangi mentést mindent elkövetnek azért, hogy korszerű technikával, jól felkészülten segíthessenek a bajba jutottakon.

Hogy mi mindent tudnak, azt szívesen bemutatják mindenütt, ahol erre lehetőséget kapnak, s elképzelhető, hogy az ősszel Pécsre is eljönnek. Tekintettel

arra, hogy a légi mentésben is otthonosak, és hogy imitált balesetről lenne szó, igazi látványosságnak ígérkezne egy ilyen bemutató. A miskolci barlangi mentőszolgálat tagjai ugyanis kidolgoztak egy olyan ereszkedési módszert, amit a Ferihegyi Légi Mentőszolgálat MI típusu helikopterével már bemutattak és amit más, például a dél-dunántúli helikopteres mentőszolgálat KAMOV gépével is alkalmazni tudnak.

Ez az ereszkedési módszer is része annak a céltudatos munkának, amellyel a Barlangi Mentők Észak-magyarországi Egyesülete készül a barlangokban, hegyekben balesetet szenvedettek megsegítésére. Negyedévenként tartanak gyakorlatot, amit próbák előznek meg, tanfolyamon egységesítették a barlangjáró technikát s néhány

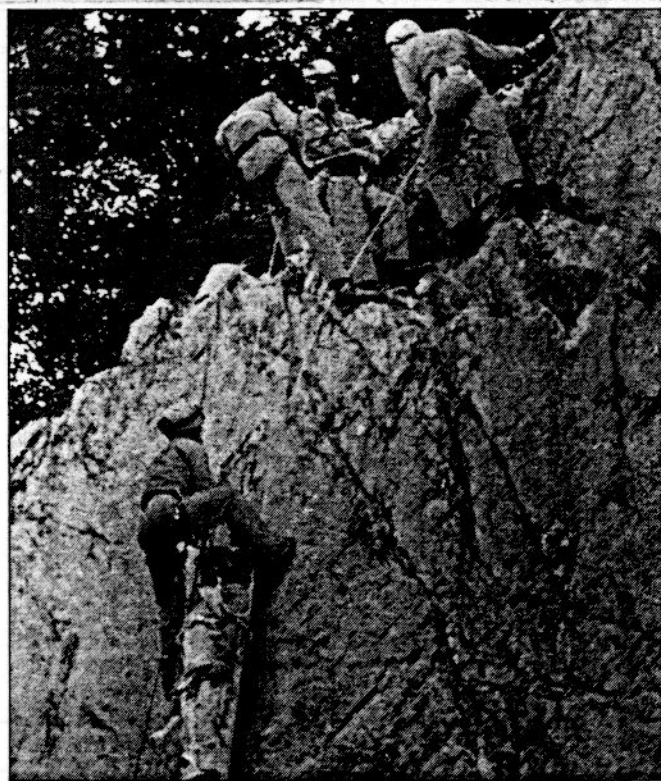
hétvel ezelőtt többen részt vettek közülük a francia barlangi mentőszolgálat által szervezett tanfolyamon.

– A franciák mentési technikája világszerte elismert – mondja dr. Komlóssy Attila, a szolgálat tagja, aki egyben a Barlangkutatók Észak-magyarországi Mentőszolgálat Alapítvány kuratóriumának elnöke. – Most alkalmunk volt meggyőződni arról, hogy milyen szervezeten és katonás fegyelmezettséggel hajtják végre a felkészítő gyakorlatokat. Igazi próbatétel volt számunkra a velük töltött idő. Nagyon szűkjáratú, hideg barlangokban, többször víz alá merülve kellett végrehajtanunk azokat a gyakorlatokat, amelyek a mentési technikánk tökéletesítését szolgálják. Ilyen például az egyszál kötélrel való biztonságos „köz-

lekedés.” Ez alapvetően fontos minden barlangjáró számára. Volt már rá példa, hogy az első kikötésnél elszakadt a kötél, de a második pontnál szerencsére megtartotta a rajta függeszkedő barlangkutatót.

A környék barlangkutatócsoportjaiból és a debreceni könnyűbúvár klub tagjaiból alakult egyesület jelenleg 37 tagú. Orvosok, mentőtisztek tartoznak hozzájuk, sőt most már robbantómester is van köztük. Komlóssy doktor, aki magán fogorvosként dolgozik, sebész szakvizsgával is rendelkezik és mai napig rendszeresen mentőzik. Nem csak a földi, hanem a ferihegyi légi mentőszolgálatnál is. A 37 egyesületi tag közül heten az Életmentő Emlékérem tulajdonosai. És ez minden jóérzésű emberben tiszteletet ébreszt.

Török Éva

1992. július 06.

Uj Dunántuli Napló

Helikopter segítségével dolgoznak a hegyimentők Foto: Laufer

Életmentés lebegő helikopterről

A szerencsétlenül járt ember lezuhant a szikláról. Ott feküdt eszméletlenül a sziklafal tövében. A helyszínt semmiféle járművel nem lehetett megközelíteni, ezért a pécsi székhelyű For Life helikopteres mentőszolgálat mindkét gépét bevetették a mentésbe.

Szerencsére a baleset csak imitált volt, viszont minden egyéb úgy zajlott, mint amikor élesben, igazi mentés történik hasonló szituációban. Tegnap délután a pécsi tettyei kőbányánál helikopteres mentési gya-

korlatot és bemutatót tartott a For Life légi mentőszolgálat és a miskolci hegyi és barlangmentő csoport. Azt mutatták be, amikor a sérültet olyan terepről kell kihozni, amit semmilyen jármű nem tud megközelíteni, s ahová a helikopter sem tud szállni. Ilyenkor a lebegő helikopterből ereszkednek alá a mentők, s a sérültet is csak így módon, a levegőben lebegve tudják kimenteni, s odavinni a várakozó mentőautóhoz. A tegnapi bemutatón jól vizsgázott a profi mentő stáb.

S. Zs.

A mentési gyakorlat résztvevői.

/Fotó: Kálmándy F./

A sérült kiemelése a szakadékból.

/Fotó:Kálmándy F./

A sérült szállítása a levegőben.
/Fotó: Kálmándy F./

Látogatás Csósz-pusztán

Csoportunk hosszas tervezés után jutott el Csósz-pusztára,
1992. október 23-25-én.

Kocsival érkező részlegünk a délutáni órákat a Jubileum - zomboly
bejárására fordította, majd a közeli objektumokat néztük meg.

A zombolyt bejárták: Hafner József, Sziládics János, Csalóközi Éva
és Zalán Béla. Sajnos lámpahiba miatt Szatyor Miklós nem vehetett részt
a turán.

Csoportunk másik része vonattal, busszal megérkezve a környékkel ismer-
kedett, valamint segítettek ácsoló anyagok kijuttatásában az Alba Regia
barlanghoz.

A padláson töltött éjszaka után az Alba Regia-barlangot kerestük fel, ahol
először a Gubanc nevű szakasszal ismerkedtünk meg, majd a Bertalan -ág
következett, végül a régi bejáraton át a Cseppköves folyósót látogatták
meg néhányan.

Ezen a turán részt vettek: Szatyor Miklós, Gyetvai Gergely, Kurta Andrea,
Hafner József, Csörgei Zoltán, Csalóközi Éva, Demeter Gyöngyi,
Sziládics János és Zalán Béla.

Utolsó nap Kurta Andrea, Szatyor Miklós, Csörgei Zoltán, keresték fel a
Jubileum-zombolyt, míg a többiek egy nagy felszíni turán ismerkedtek a
Bakony szépségeivel.

A barlang két oldala.

Az év folyamán a helyi napilapban két cikk jelent meg, mi itt csak röviden kívánunk hozzászólni a témához. /Mindkettőt mellékeljük./
Miről is van szó.

A barlangok hasznosítása mint felszín alatti víztároló.

Ez a kérdés itt a Mecsekben még sokáig aktuális lesz, hiszen több barlangban folytak ilyen jellegű munkálatok. /Vizfő, Mánfa-Kőlyuk/
Egyesek szerint ez a barlangok egyik hasznosítási lehetősége, míg mások szerint annak tönkretételéhez vezet.

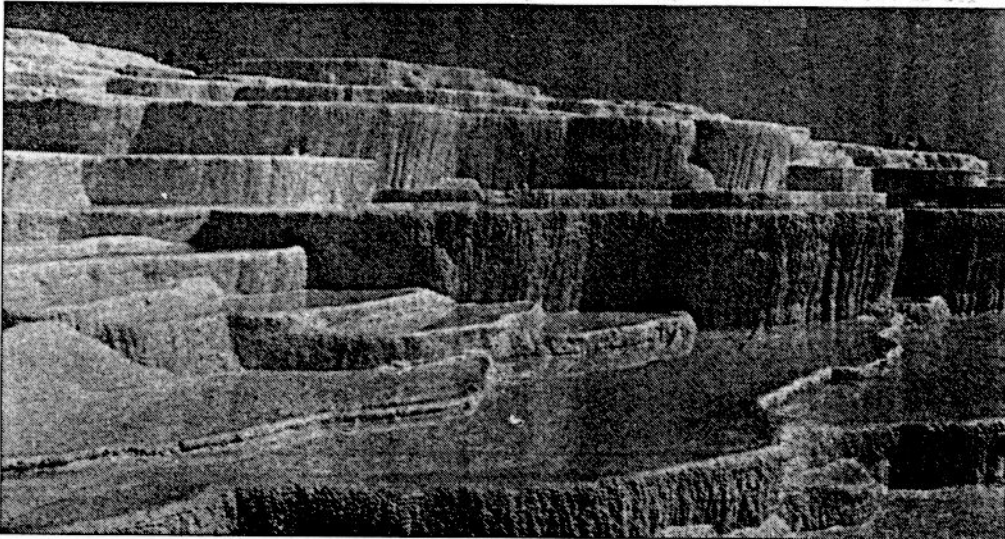
Itt szeretnénk megjegyezni, hogy ezek a barlangok fokozottan védettek! A vita fellángolását ennek a természetromboló technikának külföldre történő exportálásának ötlete okozta, ami a napilapban is megjelent, A felszín alatti tározó gondolatának ellenzője Zalán Béla, igyekezett a figyelmet ennek a technikának a hátrányaira is felhívni, így született meg a második cikk.

Természetesen egy ilyen írás nem mellőzi az újságíró szóvirágait, így kevesebb lehetőség nyílik a tényleges indokok ismertetésére, de ennek ellenére nem maradt hatástalan.

Ezért ha lehetőségeink engedik jövőre szeretnénk ezt a témát részletesen is feldolgozni.

Üzleti lehetőség egy amerikai kiadványból? (1992 II. 17.)
Uj Dunántuli Napló

Pécsi karsztkutatók Anatóliában

Egy világhírű török mészfürdő: Pamukkula

Kezdjük *Pamukkula*-val, de erről csak röviden. Már a római korban felismertem gyógyvíz volt, sőt: akkoriban nagyobb szállodát üzemeltettek a szomszédságában, mint ma... Folytassuk három barlanggal. Mind-egyik szerepel abban az amerikai kötetben, amelynek címe: *A világ természeti csodái*. Pamukkula és a barlangok is a törökországi Anatóliában vannak, az ottani karszthegységben.

Hasonló hegység a Mecsek is. Barlangjai ismerői között talán a legnevesebb *Vas Béla*. Sőt: nem egyszerűen ismerője, de „munkaadója” is néhány hatalmas üregnek. A bennük található víz tárolhatóságát a mérnök úr oldotta meg. Legyen rá példa a Kőlyuk: 5000 köbméteres tározóját annak idején egymillió forintért csinálták meg, ugyanekkora földalatti tározó

elkészítése 25 millióba került volna.

És most vissza Anatóliába, egy Ford Sierrával. A Verticor-Alpin Kft. szakemberei úgy vélték: látni is kell a világ természeti csodái közül az említettekét – de még üzlet is lehet belőle.

– A barlangokban folyó karsztvíz – mondja Vas Béla – minőségileg a legjobb ivóvíz. Ezzel lehetne valamit csinálni – gondoltuk – Anatóliában is. A három barlang egyikét már hasznosítják: egy erómű tározóját töltötték fel vízzel. A másik nyílásából állandóan 3 fokos hideg szél süvít elő, néha 100 kilométeres sebességgel. A harmadik vizét öntözésre használják, ám primitív megoldással. Első ránézésre is mindegyik alkalmas arra, hogy „megfogjuk” benne a vizet, s akkor ve-

gyenek a készletéből, amikor éppen kell.

Tudniillik az anatóliai középhegység – jó dunántúlnyi a területe – olyan, mint a szivacs: tele apróbb, nagyobb, vagy éppen hatalmas barlangokkal.

Vas Béláké ajánlata: a három – vagy érdeklődés esetén bármelyik – barlangban megvizsgálják a víz megtartásának műszaki lehetőségét, tanulmány szintjén ezt megtervezik, elkészítik a költségbecslést – mindössze saját kiadásai fedezése ellenében. Erre azonban csak akkor vállalkoznak, ha a kiviteli terveket, a munka művezetését is tőlük rendelik meg, ez utóbbit természetesen már üzleti alapon.

A lehetőség nem tűnik annyira távolinak, mint első hallásra: ezen a vidéken van Küt-haiya is – ismerős a név a pé-

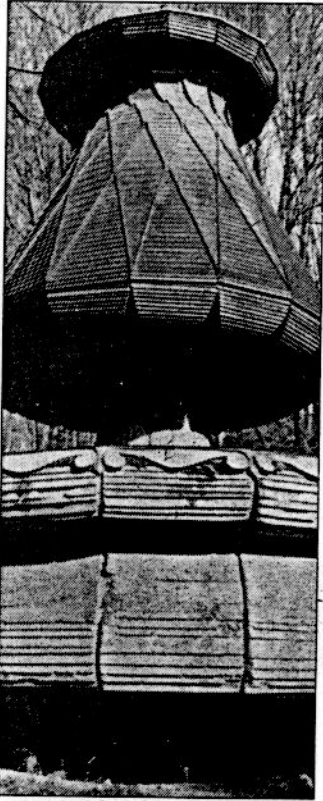
csiek előtt. Ez a magyarázata annak, hogy az ajánlat most a Baranya megyei önkormányzatnál van: ha érdemesnek tartják a próbálkozást, továbbítsák a török partnereiknek.

De van-e mindennek realitása? Kell ott ez a „barlangballonba” zárt víz, s vajon azon a pokoli vidéken – Vas Béla fogalmaz így, utalva a 40-45 fokban hőségben ragyogó hófehér kövek világára – igénylik a „magyarisztán” szakemberek szaktudását?

– Annyit tudok, hogy a törökök szegények, de már fellendülőben van a beruházási kedv. Ezek nyilván a haszontermelést célozzák.

A vízügyi beruházások pedig mindig csak hosszabb távon kamatoznak. De kamatoznak – és ezért érdemes nekünk, magyaroknak, Anatóliában is körbenézni. Mészáros A.

A barlangnak is két oldala van

Érdekes beszélgetésünk volt Zalán Bélával, a Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület tagjával. Hangunk elveszően visszhangos volt, időtlen vízcseppek csilingeltek, leheltünk vastag párája felfénylett a pislákoló villanyégők udvarában. Tocsogtunk a csaknem bokáig érő, kristálytisza vízben.

- Általában mondom, nem egy-kettőre érve - magyarázza

A víz válasza

a gyérszakállú fiatalember -, hogy mindenféle beavatkozás kárt tesz a barlangokban. Azt a többszázézeréves folyamatot, amely ezeket a Mecsekben is kialakította, s amely idő alatt „megérett” a saját életük, hiú és nem szerencsés remény megváltoztatni.

Ez a válasza a Pro Naturának egy közelmúltbeli írásunkra, amelyben azzal foglalkoztunk, hogy a Mecsekben már több helyütt megpróbált módszert - az üregek mélyén épített zárógáttal megtartani és így hasznosítani a barlangok karsztvizét - külföldre szándékoznak exportálni.

Ennek kapcsán álldogálunk most Zalán Bélával a Vízfő-forrás barlangjának legnagyobb üregében, a Vízésés-teremben. Valaha cseppkövek is díszítettek, de amikor a betonozási munkákat végezték, sikerült majd' mindet letörni. Tőlünk nem messze, egy oldalág sötétjében, a harmadik szifon előtt épült a gát.

- Tudni kell azt is - mondja Zalán Béla -, hogy minden barlang védett, ez pedig fokozottan. Mint például a beremendi Kristály-barlang. Ezek szerint akár ott is elkezdhetnének dolgozni a betonkeverők...? Vagy ha ott nem, akkor itt miért volt szabad?!

Mutatja a víz válaszat: az el-

sőként lebetonozott felület alól kibúvót keresve, feltört a beton szélén. Újabb területet kellett lefedni, hogy megfogják, ismét megtalálta a maga útját. A „párbeszéd” egészen addig tartott, amíg már sem a barlangban, sem a kifolyónál - ez egy mesterséges járat - nem volt mit lebetonozni. Utolsó alkalommal 80 köbmétert építettek be - hiába. Közben - magyarázza a „hivatásos barlangászokkal” ez okok miatt sem mindig rokon-szenvező fiatalember - teljes mértékben feldúlták a Vízfő-forrás barlangjának eredeti víz-háztartását. Ahol eddig patak volt, most nincsen, ahol korábban nem volt, most kétméter mély tavacska rezdül betonbölcsőben, a barlang közelében források buggyantak fel - a gát mögött pedig alig-alig van víz. Amire egyébként most már csak nyáron van - ha van - szükség. Nem működik évek óta a víz-tisztító-berendezés, sem a szivattyúház.

- Nem értem, nem értem... Hát nem sejtették előre a szakemberek, hogy ez lesz belőle? - Tehetetlenül tárja szét a karját. - Egy eredeti barlanggal megint kevesebb...

Kicaplattunk-kitocsogunk a betonjárdát fedő - mert új útját már itt is megtaláló - vízben a hajdan oly szép Vízésés-teremből. Mészáros A.

Kutatási tervezet az 1993-as évre.

A csoport életében szeretnénk az eredményesség érdekében némi módosításokat végrehajtani, valamint állandó klub helyiséget találni, amit céljainknak megfelelően rendezhetnénk be és használhatnánk. Folytatni kívánjuk a barlangkutatás propagálását, így biztosítva a csoportunk megtartását.

Együttműködésünket szeretnénk hatékonyabbá tenni a barlangkutatás terén érdekelt szervezetekkel.

A barlangfeltárások terén eddig elért eredményeink a jövőre nézve ugyan biztatóak, de továbbra is a rendelkezésünkre álló támogatásoktól függ.

Mészégető-források barlangja:

Csak jelentős technikai és anyagi bázis megléte esetén várható további eredmény a feltárások terén. Kutatásaink így a tudományos vizsgálatokra szorítkoznak, valamint a dokumentálás terén lévő lemaradások pótlására.

Gubacsos-viznyelő barlang:

Technikai és anyagi okok miatt a tudományos vizsgálatokra szorítkozhatunk, szeretnénk a dokumentálást befejezni.

A közelben kialakult nyelők megbontására lehetőségeink szerint sort kívánunk keríteni.

Szóó-viznyelő:

Műszaki okok miatt a feltárása szünetel, amennyiben ezt sikerül megoldani, elsőszámu kutatási pontként kerülhet szóba.

A feltárásokat a nyár folyamán megrendezésre kerülő kutatótáborral is előkívánjuk segíteni.

Folytatni kívánjuk részvételünket a denevér állomány kutatásában.

Terveink közt szerepel több hazai és külföldi karsztvidék meglátogatása.

Lehetőségeink szerint részt kívánunk venni az M.K.B.T. rendezvényein.

Bővíteni kívánjuk ismereteinket a barlangkutatás terén.